

Redovisning av regeringsuppdrag – Enkla regelverk och rutiner

Elsäkerhetsverket har fått i uppdrag att stärka och påskynda förenklingsarbetet inklusive arbetet med regelförenklningar och processer för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen. Elsäkerhetsverket ska årligen fram t.o.m. 2026 senast den 15 mars i en särskild rapport till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) redovisa vilka förenklingsåtgärder för företag som myndigheten har vidtagit och planerar, vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete, samt vilka effekter som vidtagna och planerade förenklingsåtgärder bedöms ha för företag.

Detta är den första delrapporten från Elsäkerhetsverket som beskriver vilket arbete som har genomförts på området under 2023 samt vilka aktiviteter som planeras för åren 2024-2026. I rapporten beskrivs även hur myndigheten i stort arbetar med regelgivning och standardisering i relation till företag, samt hur vi arbetar med informationsgivning, bemötande och service gentemot företag.

1. Hur Elsäkerhetsverket arbetar med regelgivning och standardisering

1.1. Regelgivning

Elsäkerhetsverkets regelgivning styrs av myndighetens policy för regelgivning. I policyn fastställs de generella målen för myndighetens regelgivning. Av policyn framgår att styrning genom regler (föreskrifter och allmänna råd) bara får ske om andra metoder som är tillgängliga för myndigheten inte medför det resultat som avses uppnås. Styrning genom regler får dock ske om det kan visas att styrning genom regler sammantaget innebär en mindre ingripande åtgärd jämfört med alternativen.

Följande mål gäller för Elsäkerhetsverkets regelgivning.

- Elsäkerhetsverkets regler bidrar till att uppfylla de övergripande målen för verksamheten.
- Elsäkerhetsverkets regler genomför EU-rätten inom myndighetens föreskriftsområde.
- Elsäkerhetsverkets regler bidrar till att det blir enklare och billigare för medborgare och företag.

Ovanstående innebär:

- Att reglering endast får ske om det bidrar till att minst ett av målen för regelgivning uppfylls.
- Att regler som inte bidrar till minst ett av målen för regelgivning ska upphävas.
- Att genomförandet av EU-rätt är överordnat de andra målen i den mån genomförandet är tvingande.
- Att regelgivning får användas med enda motivering att göra det enklare och billigare för medborgare och företag, under förutsättning att säkerheten inte försämras.

Att involvera de målgrupper som direkt eller indirekt påverkas av nya eller ändrade regler är absolut nödvändigt för att myndigheten ska kunna ta fram ändamålsenliga och effektiva regler. I varje regelgivningsprojekt finns därför en planering av de kommunikationsinsatser som behöver genomföras och som regel tillsätts en extern referensgrupp bestående av representanter från de företag och organisationer som påverkas av reglerna. Exempel på sådana arbeten beskrivs nedan.

1.1.1. Elsäkerhetsverkets regelområde

Elsäkerhetsverkets författningssamling består för närvarande av 20 författningar. Dessa författningar, samt överordnad lagstiftning, kan delas in i följande huvudområden:

- Elanläggningar
- Utförande av elinstallationsarbete
- Elektriska produkter, inklusive elektromagnetisk kompatibilitet

1.1.1.1. Elanläggningar

Elsäkerhetsverket har under åren 2020-2022 genomfört en omfattande översyn av de föreskrifter som reglerar krav på utförande, skyltning och kontroll av elanläggningar. Beslut om tre nya författningar fattades i april 2022 (ELSÄK-FS 2022:1, ELSÄK-FS 2022:2 och ELSÄK-FS 2022:3) och reglerna började gälla den 1 december 2022.

Under arbetet med föreskrifterna ägde samråd rum med en extern referensgrupp bestående av företrädare för berörda företag, organisationer och myndigheter. Två referensgruppmöten hölls och separata samråd rörande vissa delar av regleringen genomfördes med delar av referensgruppen. I arbetet med föreskrifternas konsekvensutredning genomförde ett externt konsultföretag intervjuer med elva organisationer för att kartlägga potentiella ekonomiska konsekvenser eller andra effekter som föreskrifterna kan tänkas få. Förslaget remitterades till cirka 90 olika organisationer, varav 47 besvarade remissen.

Till regelområdet Elanläggningar finns också ett antal mindre författningar som innehåller bestämmelser om skyldigheten att anmäla olyckor och tillbud, anmäla ibruktagande av kontaktledning samt ansökan om drifttillstånd. Dessa regler träffar en mycket begränsad målgrupp, ca 160 elnätsföretag och ett mindre antal aktörer som bedriver verksamhet som innefattar elvägs- eller järnvägstrafik med kontaktledningar.

1.1.1.2. Utförande av elinstallationsarbete

Den 1 juli 2017 trädde en ny elsäkerhetslagstiftning i kraft. Genom regleringen fick Sverige ett helt nytt system för vilka krav som gäller för den som utför elinstallationer. Reformen föregicks av en statlig utredning – Elsäkerhet – en ledningsfråga, SOU 2014:89 och propositionen Elsäkerhet Prop. 2015/16:163. Tre nya myndighetsföreskrifter togs fram med anledning av reformen (ELSÄK-FS 2017:2, ELSÄK-FS 2017:3 och ELSÄK-FS 2017:4). Dessa regler togs fram i nära samarbete med de målgrupper som på olika sätt förväntas tillämpa och efterleva reglerna¹. Samarbetet skedde via en extern referensgrupp som bestod av ett tjugotal branscher, organisationer och individer. Myndigheten träffade referensgruppen under fyra heldagsmöten, därutöver skedde ett flertal separata möten med urval av representanter för att diskutera specifika frågor. Deltagarna i referensgruppen

¹ Referensgruppen bestod av representanter från Svenska Elektrikerförbundet, Installatörsföretagen, Energiföretagen, Standard Solutions Group AB, Föreningen för Industriell Elteknik, SEK Svensk Elstandard, Elektriska Nämnden, Svensk Försäkring, Teknikföretagen, Svensk Ventilation, Svenska Kyl & Värmepumpföreningen, VVS Företagen, Eltrygg Miljö AB, Elplanering & Kontroll i Karlstad AB, Elkul, Cormery Elkonsult AB, Energiföretagens Arbetsgivarförening, Svensk Teatertekniks Förening, Svenska Kraftnät och Trafikverket.

lämnade muntliga och skriftliga synpunkter som hade mycket stor betydelse för utvecklingsarbetet.

1.1.1.3. Elektriska produkter

Det svenska regelverket om elektriska produkter vilar i stor utsträckning på den EU-lagstiftning som finns på området. Elsäkerhetsverkets föreskrifter om produkter består därför i huvudsak av implementeringen av ett antal produktdirektiv. Innehållet i dessa regler har Elsäkerhetsverket mycket liten möjlighet att påverka.

I syfte att främja att myndigheterna i EU/EES gör samma bedömningar och att företag därmed bemöts på liknande sätt oavsett vilket land som genomför marknadskontroll deltar Elsäkerhetsverket också aktivt i de europeiska samarbetsgrupperna Administrative Cooperation groups (AdCo) för de direktiv vi har marknadskontrollansvar för, Lågspänningsdirektivet (LVD), direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet (EMCD) och direktivet om elektrisk utrustning i explosiv miljö (ATEXD). I LVD AdCo innehar Elsäkerhetsverkets delegat ordföranderollen. AdCo-grupperna diskuterar tolkning av respektive harmoniserad EU-lagstiftning, genomför gemensamma projekt och arbetar med kommande förändringar.

1.2. Elsäkerhetsverket deltar i nationellt, europeiskt och internationellt standardiseringsarbete

Den lagstiftning som gäller på elsäkerhetsområdet består till stor del av ramföreskrifter, som oftast inte anger några detaljerade tekniska utförandekrav. Det tekniska utförandet beskrivs istället i olika standarder. Standarder kan vara svenska, europeiska eller internationella. Standarder är frivilliga att använda, men erbjuder gemensamma lösningar på återkommande problem som gör att företagen slipper att återuppträffa hjulet varje gång en viss säkerhet eller prestanda ska uppnås. Harmoniserade standarder ger dessutom presumtion för att produkten uppfyller säkerhetskraven i aktuell europeisk lagstiftning. Standardisering möjliggör därmed en lagstiftning som är mindre detaljrik och som därmed ger större möjlighet för företagen att följa och tillämpa den tekniska utvecklingen.

Genom ett aktivt deltagande inom standardiseringen, både nationellt och internationellt, bidrar Elsäkerhetsverket till att det tas fram standarder som kan nyttjas av företag för att uppfylla gällande regler. Medverkan är viktig för att god elsäkerhet och EMC ska kunna tillgodoses i Sverige. Myndighetens aktuella standardiseringsarbete fastställs årligen. Arbetet utvärderas och standardiseringsaktiviteterna revideras årligen.

2. Hur Elsäkerhetsverket arbetar med bemötande och service till företag

Elsäkerhetsverkets vision är *Trygg och störningsfri el*, vilket ska genomsyra myndighetens budskap. I visionen har tre målområden identifierats, som sinsemellan har inbördes samband och tillsammans bidrar till en trygg och störningsfri el: säkra och fungerande anläggningar och produkter, tillräckligt medvetande hos allmänheten och rätt kompetens hos yrkesfolk och branschaktiva.

Elsäkerhetsverket har ett proaktivt förhållningssätt när det gäller att kommunicera med företag, bransch och allmänhet i elsäkerhetsfrågor. Myndigheten strävar efter att informationen ska vara lätt att förstå, lätt att hitta och att den anpassas efter olika målgruppers förutsättningar. Elsäkerhetsverkets information ska vara tillförlitlig och snabbt förmedlas till relevanta målgrupper.

Elsäkerhetsverket arbetar med information och service till företag genom en rad olika kanaler. Webbplatsen är huvudkanalen för information till branschen men även allmänheten och media. Där finns t.ex. filmer, utbildningsmaterial, handböcker och presentationer. Myndigheten arbetar också med pressmeddelanden och nyheter, kampanjer, digitala nyhetsbrev, sociala medier, e-tjänster, e-post, möten och frågetjänst på webben. Andra kanaler där service och information ges till företag är bland annat konferenser, mässor, andras arenor och webinarier. Genom de publikationer² som myndigheten ger ut fördjupas myndighetsinformationen och reglerna förklaras vilket förenklar för företag att följa de regler som gäller för dem.

² <https://www.elsakerhetsverket.se/om-oss/publikationer/broschyre/egenkontrollprogrammet-till-foretagsledningen/>
<https://www.elsakerhetsverket.se/om-oss/publikationer/broschyre/ladda-elbilen--ger-du-rad-om-elbilsladdning/> för den som säljer elbilar eller laddhybrider
<https://www.elsakerhetsverket.se/om-oss/publikationer/handbocker/nar-du-ska-tillverka-eller-salja-produkter/>

3. Under 2023 har följande aktiviteter genomförts

	Målgrupp
Bemötande och service	
E-tjänst för registrering	Elinstallationsföretag
Informationsfilmer	Elinstallationsföretag
Handbok	Elinstallationsföretag
Utbildningar om regelverket	Ekonomiska aktörer
Informationsfilm	Företag som säljer elektriska produkter
Självskattningsformulär	Importörer av elektriska produkter
Webbinarium om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC)	Ekonomiska aktörer
Handbok	Innehavare av elanläggningar
Informationsfilm	Innehavare av elanläggningar
Metodstöd/vägledning för fortlöpande kontroll av elanläggningar	Innehavare av elanläggningar, bland annat företag

3.1. Elinstallationsföretag

Elsäkerhetsverket har genomfört förbättringar i e-tjänsten för registrering av elinstallationsföretag som innebär att nybildade företag kan registrera sig snabbare än vad som varit möjligt tidigare. Företag kan nu registrera sig som elinstallationsföretag hos Elsäkerhetsverket samma vecka som företaget registreras i SCB:s företagsregister.

Elsäkerhetsverket har tagit fram och publicerat animerade informationsfilmer som beskriver elsäkerhetsregelverket och företagens skyldigheter på ett enkelt och pedagogiskt sätt. Filmerna handlar bland annat om hur företagen på enklaste sätt genomför sin registrering av företaget hos Elsäkerhetsverket och riktar sig dels till svenska företag, dels till utländska företag. Det pågår också ett arbete med att översätta dessa filmer till engelska. De filmer som riktar sig till branschen bedömer

myndigheten har haft vissa effekter redan under hösten då de lanserades. En markant skillnad i auktorisationsansökningar med korrekta underlag kunde noteras vilket har lett till snabbare handläggning och beslut.

I mars 2023 publicerades en uppdaterad handbok för elinstallationsföretag. Handboken innehåller information om de regler som gäller samt tips, exempel och annat stöd som kan hjälpa företaget att bygga upp och bibehålla den organisation och de rutiner som elsäkerhetslagen och Elsäkerhetsverkets författningar ställer krav på.

3.2. Ekonomiska aktörer inom produktområdet

Regelverket som gäller produktsäkerhet är till största delen harmoniserat inom den Europeiska unionen och är därför svårt att förenkla nationellt. Vissa mindre delar är icke-harmoniserad lagstiftning som exempelvis stickproppar och uttag för allmänbruk samt elstängsel.

Under 2023 har Elsäkerhetsverket fortsatt att hålla utbildningar om regelverket för produkter. Utbildningarna riktar sig till ekonomiska aktörer, främst importörer då marknadskontrollen visar att det är där de flesta bristerna finns. För att ytterligare öka tillgängligheten filmades utbildningen och går att ta del av på Elsäkerhetsverkets webbsida.

Myndigheten har deltagit i ett antal seminarier och hållit presentationer om regelverket. Företagen har också fått möjlighet att träffa representanter för Elsäkerhetsverkets marknadskontroll och diskutera frågor rörande regler och produktsäkerhet.

Elsäkerhetsverket har även tagit fram en film som förklarar vad den som vill sälja elektrisk utrustning behöver tänka på. Det pågår också ett arbete med att översätta filmen till engelska.

Under hösten 2023 har myndigheten tagit fram ett självskattningsformulär om reglerna för importörer. Syftet är att företagen på ett enkelt sätt ska kunna testa sina kunskaper och lättare hitta ytterligare information på myndighetens webbplats.

I samband med att Elsäkerhetsverket lanserade en ny e-tjänst för anmälan av elektromagnetiska störningar, EMC-störningar, uppstod ett behov av mer information om området. För att tillgängliggöra kunskap om EMC-problem genomförde Elsäkerhetsverket två seminarietillfällen om EMC. Eftersom dessa snabbt blev fullbokade men behovet av information kvarstod tog myndigheten under 2023 fram ett inspelat webinarium som återfinns på hemsidan. Webbinariet

informerar om hur produkter och anläggningar kan skapa störningar och påverka vårt samhälle. Innehållet ger en grundläggande bild av historia och regelverk kring EMC och riktar sig främst till ekonomiska aktörer som tillverkar elektriska produkter, importörer och distributörer av elprodukter och elmateriel.

3.3. Innehavare av elanläggning

Innehavare av en elanläggning har ett stort ansvar för att se till att elanläggningen är säker och att ingen kommer till skada på grund av den. För att innehavaren ska kunna ta det ansvaret behövs kännedom om både elanläggningen och om det regelverk som ska följas. I mars 2023 publicerade Elsäkerhetsverket därför en uppdaterad handbok för innehavare av elanläggningar. Handboken innehåller information om de regler som gäller samt tips, checklistor och exempel som syftar till att hjälpa innehavaren att se till att anläggningen är säker.

Elsäkerhetsverket har också tagit fram en film som förklarar vad innehavaren behöver tänka på för att undvika att någon skadas av el.

Under 2023 togs ett metodstöd/vägledning samt digitala seminarier fram för fortlöpande kontroll av elanläggningar. Syftet är att hjälpa företag i arbetet med att ta fram rutiner för fortlöpande kontroll. Vägledningen beskriver hur reglerna kring fortlöpande kontroll fungerar, vad som ska kontrolleras, rutiner som ska finnas, riskbedömningar som behöver göras etc.

4. Planerade aktiviteter 2024 – 2026

	Målgrupp	År
Regelgivning		
Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:2) om elstängselapparater och till dessa anslutna elstängsel	Ekonomiska aktörer	2024-2025
Reglering av anmälan av elolyckor och tillbud	Samtliga företag	2025
Reglering av yrket elinstallatör – elinstallatör för regelefterlevnad	Elinstallationsföretag	2025-2026
Bemötande och service		
Tjänst för att ta ut registerutdrag	Elinstallationsföretag	2024
Informationsinsatser för nyregistrerade företag	Elinstallationsföretag	2024
Seminarier om egenkontrollprogram	Elinstallationsföretag, elbolag m.fl.	2024
Film om auktorisation och ECY-certifikat	Elinstallationsföretag och enskilda	2024
Information om elinstallatör för regelefterlevnads roll, ansvar och kompetens.	Elinstallationsföretag samt elinstallatörer för regelefterlevnad	2025-2026
Information om begagnade produkter	Företag som säljer begagnade produkter	2024-2025
Information utifrån genomförd marknadskontroll 2024	Ekonomiska aktörer / Importörer	2025
Information och vägledning om dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll av elanläggning.	Samtliga företag som är innehavare av en elanläggning.	2024-2025

4.1. Regelgivning

4.1.1. Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:2) om elstängselapparater och till dessa anslutna elstängsel

Elsäkerhetsverket planerar en översyn av regelverket rörande elstängselapparater. Reglerna utgör nationella regler för elstängsel och de behöver anpassas till gällande europeisk standard. Myndigheten planerar att genomföra regelarbetet under 2024-2025.

4.1.2. Elolyckor och tillbud

Om en elolycka inträffar på en arbetsplats är arbetsgivaren skyldig att anmäla det till Arbetsmiljöverket. Elnätsägare och innehavare av spårtrafik och elvägar ska anmäla elolyckor och allvarliga tillbud direkt till Elsäkerhetsverket.

Under 2025 planerar Elsäkerhetsverket att utvärdera de befintliga kraven på anmälan av tillbud och olyckor orsakade av elektricitet. I samband med det kommer också möjligheten till utökad samverkan med Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan för inhämtning av sådana anmälningar att utredas. Syftet är att utreda möjligheten att företag endast ska behöva anmäla tillbud och olyckor orsakade av elektricitet en gång.

4.1.3. Elinstallatör – elinstallatör för regelefterlevnad

Elsäkerhetsverket planerar att under 2025-2026 genomföra en förstudie av det reglerade yrket elinstallatör i syfte att undersöka hur väl nuvarande kompetenskrav matchar rollen som elinstallatör för regelefterlevnad samt hur den nuvarande regleringen kan påverka kompetenstillgången i energisektorn. För elinstallationsföretag är båda dessa delar väsentliga.

4.2. Bemötande och service

4.2.1. Elinstallationsföretag

Elsäkerhetsverket arbetar kontinuerligt med att utveckla tjänster och information riktade till elinstallationsföretagen i syfte att förenkla deras administration. Som exempel kan nämnas att myndigheten håller på att ta fram en teknisk lösning som innebär att elinstallationsföretag själva kan ta ut ett registerutdrag som visar att företaget är registrerat hos Elsäkerhetsverket. Företagen har ofta efterfrågat detta då de vill kunna visa potentiella kunder att de uppfyller regelverket. Tjänsten kommer att lanseras under 2024.

Under 2024 kommer informationsinsatser riktade till nyregistrerade företag att genomföras, i syfte att erbjuda stöd till företagen utifrån den kunskapskartläggning

som myndigheten gjorde under 2023. Undersökningen visade ett behov av att anpassa myndighetens stöd och information till målgruppen små företag.

Elsäkerhetsverket har i tillsyn och undersökningar uppmärksammat dels att det finns brister i många egenkontrollprogram dels att det finns vissa upplevda svårigheter när det kommer till att uppfylla detta krav. Med anledning av detta kommer myndigheten vid fyra tillfällen i slutet av mars 2024 att genomföra digitala seminarier. Seminarierna vänder sig till alla som utför elinstallationsarbete exempelvis elinstallationsföretag, elbolag, kommuner, regioner, industrier, underentreprenörer, grävföretag med flera. Under seminariet kommer myndighetens medarbetare att gå igenom egenkontrollprogrammets olika delar, förklara och ge tips och exempel på hur företag kan tänka för att egenkontrollprogrammet ska få avsedd effekt.

Under 2024 kommer Elsäkerhetsverket också att fortsätta att arbeta vidare med film för att beskriva förhållandena kring auktorisation och ECY-certifikat. Syftet är att göra det tydligare för alla och enklare för personer som vill utbilda sig till yrket elektriker eller elinstallatör. Det är viktigt inte minst för att säkra kompetensförsörjningen och elektrifieringen. I planen framåt finns också en särskild ”paketering” av filmkoncept för att kunna erbjuda till de som arbetar med elutbildningar.

Under 2025-2026 planerar Elsäkerhetsverket att genomföra en undersökning om elinstallatörers för regelefterlevnads roll, ansvar och kompetens. Utifrån resultatet kommer riktad information att tas fram till såväl företagen som elinstallatörer för regelefterlevnad. Vid behov kommer också efterföljande utbildningsinsatser att genomföras.

4.2.2. Ekonomiska aktörer

Elsäkerhetsverket planerar att marknadskontrollera begagnade produkter för att få underlag för information till företag som säljer begagnade produkter. Informationen kan vara i form av webbsidor, broschyrer eller myndighetens deltagande på mässor och seminarier. Marknadskontrollen kommer att genomföras under 2024-2025.

Under 2025 planeras fortsatt riktad utbildning och information till importörer utifrån resultaten från marknadskontroll av e-handel genomförd 2024 i syfte att underlätta företagens regelefterlevnad.

Elsäkerhetsverket planerar också att fortsätta erbjuda utbildningar till ekonomiska aktörer och att delta i mässor, seminarier och branschdagar, för att förklara vårt regelverk och hur man arbetar effektivt för att följa lagstiftningen.

4.2.3. Övriga företag

Elsäkerhetsverket har informerat och väglett de företag som är innehavare av en elanläggning och därför ska ha dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll av denna. Informationen och vägledningen planeras att fortsätta under 2024 med bland annat seminarier.

Elsäkerhetsverket

Anders Persson
Generaldirektör